

rozhodně nebylo účelem návrhu finanční prokuratury na zřízení opatrovníka, by opatrovník žádal o zmocnění k podání na čsl. stát o placení peníze co do výše neuznaného jako dluh. Finanční prokuratura jako zástupci státu šlo jediné o to, by práva státu jako věřitele nebyla stavena ve svém chodu, jen z toho důvodu složila peníze na soudě a navrhla, by zřízen byl opatrovník k společnému zastoupení držitelů dluhopisů. Opatrovník mohl proto uvažovati jen o vydání vkladní kvitance a o ničem jiném. Působnost opatrovníka nemohla dodatně býti rozšířena mlčky tím, že bylo vyhověno jeho dalšímu návrhu, pokud jde o svolení ke sporům, jež mají býti zahájeny proti čsl. státu. K tomu se nedostávalo soudu nutných podmínek, t. j. především zvláštního návrhu i zvláštního usnesení podle § 3 zák. čís. 49/74, v nichž by byl účel ten vytčen. Usnesení důvěrníků samo o sobě nedostačuje (§§ 12 a 13 zák. čís. 111/77). Ježto opatrovník odepřel vydání kvitanci státem požadovanou, záleží prozatím jediné na tomto, jak se nadále zachová, na příklad zda se dohodne s držiteli priorit či zda podá na ně žalobu o výmaznou kvitanci. O tom nelze dnes rozhodnouti. Mylný je proto názor rekursního soudu, že by odepřením svolení k žalobě bylo rozhodnuto v nesporném řízení o osudu pohledávek, neboť nesporný soud nemá dosud důvodu, by uvažoval o možnosti neb účelnosti žaloby o zaplacení priorit pod exekuci na hypotéku. K tomu by mohlo dojiti, kdyby opatrovník za tím účelem zřízený žádal o zmocnění k takovéto žalobě. Dosud však nešlo než o prohlášení opatrovníka jen k tomu zřízeného, zda podepíše výmaznou kvitanci čili nic.

Čís. 7331.

Pojišťovací smlouva.

Stačí pouhé zpravení pojistníka o výměře přírážek podle vládního nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 524 sb. z. a n. Tímto vládním nařízením byla pouze stanovena doba, za kterou se směly přírážky vybírat, nebylo však určeno, kdy jest nárok uplatniti.

Ustanovením pojišťovacích podmínek, jímž bylo propůjčeno pojistiteli pro případ prodlení pojistníka v placení následných premií jen právo, by zrušil smlouvu a sprostřovalo ho z pojistného závazku, nastane-li příhoda za pojistníkovu prodlení, předpokládajíc, že pojistitel svého nároku ještě soudně neuplatňoval neb uplatnění se vzdal, — nebylo upraveno promlčení pojišťovatelova nároku na zaplacení premie.

Podstatnou náležitostí pojišťovací smlouvy jest také placení premie, aniž by ku platnosti smlouvy bylo třeba odevzdání pojistky.

(Rozh. ze dne 20. září 1927, Rv I 1469/26.)

Žalující pojišťovna domáhala se na žalovaných zaplacení pojišťovací premie za dobu od 27. července 1922 do 27. července 1923 celkem 23.269 Kč 22 h a nedoplatku premie za dobu od 27. července 1921 do 27. července 1922 drahotního přídavku k premii penízem 3.350 Kč 47 h. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, o d v o-

I a c í s o u d vyhověl odvolání žalovaných potud, že zamítl žalobu ohledně nedoplatku premie za dobu od 27. července 1921 do 27. července 1922 a uvedl v tomto směru v d ů v o d e c h: Pojišťovací ústavy byly § 1 vlád. nař. ze dne 27. července 1920, čís. 524 sb. z. a n. zmocněny, by za účelem krytí zvýšených správních výdajů vybíraly počínajíc 1. lednem 1920 od pojištěnců drahotní přírážku k pojišťovacímu poplatku. V § 5 nařízení bylo ustanoveno, že pojišťovací společnosti jsou povinny oznámiti pojištěncům výši předepsané drahotní přírážky, že pojištěnci mají přírážku tu platiti najednou s pojišťovacím poplatkem a že nezaplacení přírážky má tytéž následky jako nezaplacení pojišťovacího poplatku a že přírážky, které připadají na dobu od 1. ledna 1920 až do dne, kdy nařízení vstoupí v platnost, jsou splatny do 30 dnů počítajíc ode dne zprávy o výši poplatků. Poněvadž žalobkyně výslovně uvádí, že činí nárok na přírážku teprve od 1. října 1920 a poněvadž vládní nařízení bylo vyhlášeno 23. září 1920 a tímto dnem vstoupilo v platnost následuje z toho, že přírážka za dobu od 1. října 1920 až do 27. července 1921, na niž si žalobkyně činí nárok, stala se splatnou dnem dospělosti pojišťovacích poplatků na dobu tu připadajících, tedy dnem 27. července 1920, poněvadž podle výslovného předpisu nařízení jen ona část přírážky, která připadá na dobu od 1. ledna až do 23. září 1920, měla býti splatnou do 30 dnů po doručení oznámení, nikoli však ostatní část, kterou mohla žalobkyně včas předepsati. Podle § 19 poj. ř. — který je podle § 167 čís. 10 toho času v platnosti, — promlčují se nároky z pojišťovací smlouvy ve třech letech a promlčení počíná koncem onoho kalendářního roku, v němž placení mohlo býti požadováno. Podle toho je tedy požadovaná přírážka za dobu od 1. října 1920 až do 27. července 1921 ve výši 3.350 Kč 47 h, kterou žalobkyně mohla předepsati v roce 1920, již promlčena, poněvadž žaloba byla podána na soudě teprve 27. prosince 1924. Podle § 22 pojišť. ř. nemůže se pojišťovatel odvolávati na ujednání, jež se v neprospěch pojištěnce uchyluje od nutkavého předpisu § 19 pojišť. řádu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaných, k dovolání žalobkyně obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

K d o v o l á n í ž a l o b k y n ě: Sporným jest, zda byla žalobkyně oprávněna, by 24.099 Kč 06 h, jež jí firma T. a L. zaslala v měsíci září 1921, použila také k úhradě drahotní přírážky, vypadající na dobu od 1. října 1920 do 27. července 1921. Že mohla žalobkyně ve smyslu vládního nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 524 sb. z. a n. vybíratí přírážku k pojistnému až do výše 25% již od 1. ledna 1920 a že také firmě T. a L. oznámila, že tohoto svého práva použije a že jí bude počítati 25% přírážku počínajíc dnem 1. října 1920, není mezi stranami sporno. Žalovaní upírají však žalobkyni právo k přírážce jednak proto, že jim vyměření přírážky bylo oznámeno teprve dopisem z 31. srpna 1921, tedy po uplynutí pojistného roku, kdy již žalobkyně neměla pojistného risika, jednak proto, že prý nárok onen jest promlčen. Také odvolací soud má

za to, že nastalo promlčení, poukazuje k § 19 poj. zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., podle něhož se nároky z pojišťovací smlouvy promlčují ve třech letech, při čemž promlčecí lhůta počíná běžeti koncem onoho kalendářního roku, v němž mohlo býti placení požadováno. Poněvadž žalobkyně mohla spornou přírážku předepsati ještě v roce 1920, t. j. po vyhlášení vládního nařízení čís. 524/1920 (23. září 1920), počala prý promlčecí doba běžeti koncem roku 1920 a uplynula koncem 1923, žaloba byla však podána teprve 27. prosince 1924. Odvolací soud se sice neobírá otázkou, zda jde o nedoplatek premie, jak tvrdí žalobkyně, či o drahotní přírážky ve smyslu vládního nařízení, jak tvrdí žalovaní, než vzhledem k právnímu stanovisku odvolacího soudu nebylo toho třeba, poněvadž podle § 5 vládního nařízení má neplacení přírážek tytéž následky jako neplacení splatného pojistného, takže přírážky jsou v podstatě součástí premií a nárok na jich placení nepochybně nárokem z pojišťovací smlouvy. Než odvolací soud přehlíží, že žalobkyně již v srpnu a v září 1921 oznámila firmě T. a L., že rozdíl při výpočtu premie pro dávky, splatné v červenci 1921, záleží v tom, že si žalobkyně počítá od 1. října 1920 přírážku podle vládního nařízení čís. 524/1920 (srov. dopisy z 31. srpna 1921 a ze dne 6. září 1921). Tím učinila žalobkyně zadost své povinnosti, neboť vládní nařízení čís. 524/1920 nežádá více, než pouhé zpravení pojistníka o výměře přírážek, jak lze dovoditi z posledního odstavce § 5. Jakmile tedy firma T. a L. zvěděla o výměře zákonné přírážky, stala se přírážka splatnou a nebylo závary, by si žalobkyně ze zaslaných jí 24.099 Kč 06 h nesrazila příslušnou částku na drahotní přírážku za dobu od 1. října 1920 do 27. července 1921 jako splatný již dluh starší (§ 1416 obč. zák.). Tomu není na závadu dopis firmy T. a L. ze dne 7. září 1921, v němž firma prohlašuje, že penízem 24.099 Kč 06 h platí premii se zákonnou přírážkou za dobu od 27. července 1921 do 27. července 1922 a odpírá placení přírážky za dobu dřívější, ani dopis žalobkyně ze dne 26. září 1921, v němž vysvětluje postup při vybírání drahotní přírážky, dodávajíc, že nepochybuje, že firma T. a L. nyní její správný výpočet uzná, tím spíše, když přírážka tvoří součást vedlejších poplatků (premií) a proto musí býti zaplacená zároveň s premií. Firma T. a L. tedy sice prohlásila, že na přírážku, vypadající na dobu před 27. červencem 1921, nechce nic platiti, žalobkyně s tím však neprojevila souhlas (§ 1416 obč. zák.), naopak setrvala při svém, jak vychází nade vší pochybnost právě z dopisu ze dne 26. září 1921. Byla-li však tímto způsobem právem uhrazena přírážka za dobu od 1. října 1920 do 27. července 1921, zbývá nedoplatek na premii, splatný dnem 27. července 1921, o jehož promlčení nemůže býti řeči ani podle § 19 poj. zák., poněvadž žaloba byla podána dne 27. prosince 1924, tedy ještě před uplynutím tříleté lhůty promlčecí, ani podle § 9 všeobecných podmínek žalobkyně, který ve třetím odstavci propůjčuje pojistiteli pro případ prodlení pojistníka v placení následných premií jen právo, by zrušil smlouvu, a sprostřuje ho z pojistného závazku, nastane-li příhoda za pojistníkovu prodlení, předpokládajíc, že pojistitel nárok soudně ještě neuplatnil neb uplatnění se vzdal (srov. Herrmann-Otavský: Soukromé pojišťovací právo str. 237), neupravuje však promlčení pojišťo-

vatelova nároku na zaplacení premie. Neobstojí však ani druhá námitka žalovaných. Vzešel-li žalobkyni po zákonu platně nárok na drahotní přírážku za dobu od 1. října 1920 do 27. července 1921, nelze tvrditi, že ho pozbyla tím, že ho ihned neuplatnila. Vždyť vládní nařízení čís. 524/1920 nestanoví lhůty k uplatnění přírážky, nýbrž určuje jen dobu splatnosti drahotních přírážek, vypadajících na dobu od 1. ledna 1920 do 23. září 1920. Že splatnost přírážek pro pozdější dobu byla závislá na zpravení pojistníkův o jich výměře, bylo již doloženo. I když tedy žalobkyně zpravila firmu T. a L. o výměře přírážky za dobu od 1. října 1920 do 27. července 1921 teprve po uplynutí premiového období roku 1920, nepozbyla tím svého nároku, neboť pojistné risiko nesla v tomto období v témž rozsahu, jako kdyby byla vybrala přírážku ještě v roce 1920. Vládní nařízení stanoví jenom dobu, za kterou se přírážky smějí vybirati, neurčuje však, kdy jest tento nárok uplatniti. Jest nepochybno, že zásada důvěry a poctivého styku v obchodě vyžaduje, by pojistitel s uplatněním svých nároků zbytečně neprodléval. To však žalobkyni vytýkati nelze, neboť drahotní přírážku účtovala za sporné období již při výpočtu platební povinnosti firmy T. a L. pro období nejbližší příští (1921/1922), jak patrně z dopisů ze dne 31. srpna, 2. září a 6. září 1921. Žalobní nárok jest tedy i co do 3.350 Kč 47 h s přísl. opodstatněn a bylo rozsudek odvolacího soudu změnit a obnoviti ve věci rozsudek soudu procesního.

K d o v o l á n í ž a l o v a n ý c h. Žalovaní odpírají placení pojistné premie za období 1922/1923 proto, poněvadž prý dopisem žalobkyně ze dne 10. června 1922 bylo všech sedm původních pojistek stornováno a nová pojistka byla vystavena až dnem 26. listopadu 1923 pro období od 11. června 1923 do 11. června 1933. Pro dobu od 10. června 1922 do 11. června 1923 nebylo prý tu tedy vůbec pojistky. Z pojistek zrušených nemůže prý žalobkyně žádati premie za dobu po jich stornu, z pojistky nové však žalovaní premii zaplatili. Tak vymezili žalovaní své stanovisko v žalobní odpovědi. Z tohoto přednesu bylo by lze odvoditi závěr, buď že žalovaní mají za to, že v době od 10. června 1922 (storno starých pojistek) do 11. června 1923 (počátek působnosti nové pojistky) nebyli vůbec pojištěni a proto že nemusí platiti premii, nebo že sice pojištěni byli, ale přes to platiti nemusí, poněvadž tu nebylo pojistky, kryjící pojištění na dobu od 10. června 1922 do 11. června 1923. V dovolání zdůrazňují však žalovaní výslovně, že byli i v této době pojištěni na základě dopisu ze dne 10. června 1922, jímž prý žalobkyně přijala nový pojišťovací návrh, sdělený jí dopisem ze dne 7. června 1922. Zbývá tedy jen druhá možnost, totiž že prý žalovaní i ve sporném období byli pojištěni, že však pojistné nemusí proto platiti, poněvadž tu nebylo pojistky. Tento názor není udržitelným. Buďto měl dopis ze dne 10. června 1922 účinek, jež mu přikládají žalovaní a došlo jim k pojišťovací smlouvě, jež podstatnou náležitostí jest také placení premie (§ 1288 obč. zák.), aniž bylo třeba ku platnosti smlouvy odevzdání pojistky (§ 8 poj. zák. dosud neplatí — § 168 pojišť. zák. a nař. vlády z 9. prosince 1919, čís. 652 sb. z. a n.), — anebo měl dopis z 10. června 1922 význam jen zásadního prohlášení žalobkyně, že jest ochotna ujednat novou pojišťo-

vací smlouvu a vydati novou pojistku za zrušení pojistek starých. Pak platily staré pojistky až do vydání pojistky ze dne 26. listopadu 1923 a bylo podle nich na žalovaných, by zaplatili premii splatnou dne 27. července 1922, vypadající na dobu od 27. července 1922 do 27. července 1923. Dovolací soud souhlasí plně s názorem odvolacího soudu, že podle obsahu dopisu ze dne 10. června 1922 měly staré pojistky podržeti platnost až do konečné úpravy nového pojištění vydáním nové pojistky, že zvýšení původní pojistné sumy do té doby bylo míněno jen jako dopojištění, že tedy nárok žalobkyně na zaplacení premie, vypadající na spornou dobu, jež co do výše nebyla popřena, jest plně opodstatněn.

Čís. 7332.

Zavázal-li se nájemník v nájemní smlouvě majiteli domu, že provede opravy a veškerá zlepšení nájemních místností svým nákladem a že provedené opravy a zlepšení případnou majiteli domu k dobru bez náhrady, nemůže se domáhati na majiteli domu úplaty za opravy a zlepšení podnikatel, jenž je provedl na objednávku nájemníka, jemuž byla koncese udělena pod podmínkou, že práce ty provede, a to ani z důvodu obohacení ani podle §§ 1036 až 1037 obč. zák., aniž podle § 1041 obč. zák.

(Rozh. ze dne 20. září 1927, Rv I 1593/26.)

Žalovaná, majitelka domu, pronajala od 1. listopadu 1922 restauraci P-ovi na dobu tří let. V nájemní smlouvě zavázal se P., že provede opravy a veškerá zlepšení nájemních místností svým nákladem a že opravy a zlepšení případnou žalované k dobru bez náhrady. P. a jeho vnucený správce F. zadali pak adaptace hostinských místností žalobci. Nájemní poměr mezi žalovanou a P-em byl skončen již po roce (dne 1. listopadu 1923) a žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na žalované úplaty za provedené práce. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nižší soudy posoudily, jak tvrdí dovolatel, nesprávně spor, vyslovivše, že práce objednali P. a F. Tento dovolací důvod (čís. 4 § 503 c. ř. s.) provádí žalobce tím způsobem, že prý rozsudky kombinují tento závěr z výpovědí svědků inž. T-a a B-a, kteří však mají na věci zájem, takže jejich výpovědi nemohou býti základem rozsudku, zvláště když proti nim mluví jasná výpověď nezaujatého svědka P-a, podle níž inž. T. v zastoupení a plné moci žalované prohlásil, že tato zaplatí adaptace. Je však zřejmo, že dovolatel jen pod rouškou dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení napadá nepřipustným způsobem skutkové zjištění nižších soudů, tudíž zhodnocení průvodů podle volného přesvědčení soudu (§ 272 c. ř. s.). Ze zjištění, že práce nebyly žalovanou objednány, plyne správnost rozhodnutí, jímž byla žaloba zamítnuta, pokud spočívá na důvodu domnělé objednávky žalované. Týž do-